

Sosiaali- ja terveysministeriö
Perhe- ja sosiaaliosasto
Meritullinkatu 8, Helsinki
PL 33, 00023 Valtioneuvosto
Puhelin (09) 16001
Telekopio (09) 160 74126

Internetissä: www.stm.fi > Julkaisut

ISSN 1236-2123
ISBN 978-952-00-2410-9 (nid.)
ISBN 978-952-00-2411-6 (PDF)
Yliopistopaino, Helsinki 2007

9 789520 024109

■ SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Rikosten ja riitojen sovittelu

■ SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Esitteitä 2007:8

Rikosten ja riitojen sovittelu

Sovittelu tarjoaa lakisääteisen mahdollisuuden rikosten ja riitojen aiheuttamien ristiriitojen selvittämiseksi ja ratkaisemiseksi. Sovittelu on maksutonta palvelua, jossa rikoksen tai riidan osapuolilla on mahdollisuus puolueettomien sovittelijoiden välityksellä

- kohdata toisensa luottamuksellisesti
- selvittää asiaa rakentavalla tavalla
- vaikuttaa itse oman asiansa ratkaisuun
- sopia mahdollisten vahinkojen korvaamisesta.

Sovittelu voidaan toteuttaa vain sellaisten osapuolten kesken, jotka henkilökohtaisesti ovat ilmaisseet suostuvansa sovitteluun ja pystyvät ymmärtämään sovittelun ja siinä tehtävien ratkaisujen merkityksen.

Mitä voidaan sovittaa?

Rikoksia, joiden osapuolina ovat asianomistaja ja rikoksesta epäilty, kuten

- vahingonteot
- ilkivaltarikokset
- pahoinpitelyt
- varkaudet, ryöstöt
- omaisuusrikokset
- luvattomat käytöt ja käyttövarkaudet
- kotirauhan rikkomiset
- kunnianloukkaukset

sekä riita-asiat.

Myös alle 15-vuotiaiden tekemiä rikoksia voidaan sovittaa. Laki ei sulje pääsääntöisesti mitään rikosta sovittelun ulkopuolelle. Poikkeuksena on alaikäiseen kohdistuneet rikokset, joissa uhrilla on erityinen suojan tarve.

Miten asian saa sovitteluun?

Aloitteen sovittelusta voi tehdä sovittelutoimistolle

- rikoksen tai riidan osapuoli
- vajaavaltaisen huoltaja, edunvalvoja tai muu laillinen edustaja
- poliisi, syyttäjä tai muu viranomainen.

Jos kyseessä on väkivaltaa sisältävä rikos, joka on kohdistunut rikoksesta epäillyn puolisoon, lapseen, vanhempaan tai muuhun heihin rinnastettavaan läheiseen, vain poliisi tai syyttäjä voi tehdä aloitteen sovitteluun ryhtymisestä. Alaikäisen henkilön osallistuminen sovitteluun edellyttää, että hänen huoltajansa tai muu laillinen edustajansa suostuu sovitteluun.

Miten sovittellaan?

- Sovittelun lähtökohtana on yhteinen neuvottelu, jossa osapuolten lisäksi on mukana kaksi koulutettua vapaaehtoista sovittelijaa sekä tarvittaessa asioimistulkki. Alaikäisen huoltajan on pääsääntöisesti oltava läsnä.
- Osapuolet saavat käyttää avustajaa tai tukihenkilöä, jollei se vaaranna sovittelun häiriötöntä kulkua ja kaikki osapuolet suostuvat siihen.
- Mikäli asiassa päästään ratkaisuun, laaditaan yhdessä sopimus, jonka osapuolet allekirjoittavat.
- Tieto sovittelun kulusta ja lopputuloksesta (sopimus) toimitetaan sovittelun päätyttyä poliisi- tai syyttäjäviranomaiselle.
- Sovittelutoimisto seuraa sopimuksen toteutumista.

Mitä hyötyä sovittelusta on?

Kun kysymyksessä on asianomistajarikos ja asiaa syntyy sovinto, syytettyä ei nosteta, ellei yleinen tärkeä etu niin vaadi. Virallisen syytteen alaisissa rikoksissa kuten pahoinpitelyssä, ratkaisuvälta syytteen nostamisessa on aina syyttäjällä.

Sovittelun ansiosta oikeudenkäynti voidaan jopa kokonaan välttää tai sovittelu voidaan ottaa huomioon mahdollista rangaistusta mitattaessa.